

Çok Yönlü Liderlik ile Duygu Düzenleme Arasındaki İlişki

Yeşim BAYRAKDAROĞLU¹, Ebru ŞENEL², Kaan KARAKUŞ³

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 29.10.2022
Kabul Tarihi: 20.12.2022
Online Yayın Tarihi:
20.12.2022

Anahtar Kelimeler

Çok Yönlü Liderlik, Duygu
Düzenleme,
Liderlik Yönelimleri

DOI:

10.55238/seder.1196385

Bu araştırmanın amacı, sporcularda çok yönlü liderlik yönelimleri ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma, ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Çalışmanın örneklem grubu, 106 erkek 69 kadın toplam 175 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Veri toplama aşamasında Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği, Sporcu Duygu Düzenleme Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Analiz sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Analiz aşamasında; Bağımsız Örneklem T-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) ve Pearson's korelasyon analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda çok yönlü liderlik yönelimleri puanlarında; cinsiyet, yaş, bölüm, spor yılı ve spor türü değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Sporcu duygu düzenleme puanlarında; yaş, spor yılı ve spor türü değişkenine göre anlamlı farklılık saptanmamıştır. Cinsiyet ve bölüm değişkeni göre bastırma puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Korelasyon analizi sonucunda; çok yönlü liderlik yönelimleri ve alt boyut puanları ile bilişsel yeniden düzenleme puanları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiştir. Politik liderlik ve karizmatik liderlik puanları ile bastırma puanları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır. Çok yönlü liderlik toplam puan, insan kaynaklı liderlik ve yapısal liderlik puanları ile bastırma puanları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Sonuç olarak sporcunun liderlik becerileri geliştikçe duygu kontrolünün de artacağı düşünülmektedir. Duygu kontrolünü sağlayan ve müsabakaya odaklanan bir sporcunun başarıya daha kolay ulaşacağı öngörülmektedir. Özellikle takım içerisinde lider konumunda olan sporcuların müsabaka sonucunu etkileyebileceği söylenebilir. Bu anlamda daha sonra yapılacak araştırmalar için takım liderleri ve takım kaptanları ile çalışma yapılması önerilmektedir.

The Relationship Between Multidimensional Leadership and Emotion Regulation

Abstract

Article Info

Received: 29.10.2022
Accepted: 20.12.2022
Online Published:
20.12.2022

Keywords

Emotion Regulation,
Multidimensional
Leadership,
Leadership Orientations

The aim of this research is to examine the relationship between multidimensional leadership orientations and emotion regulation skills in athletes. In the study, a descriptive relational survey model was used. The study group consists of 175 students, as 69 females and 106 males. For the Multidimensional Leadership Orientations Scale (MLOS), Athlete Emotion Regulation Scale and personal information form were used as data collection tools. As a result of the analysis, it was determined that the data showed normal distribution. In the analysis phase, Independent Sample T-Test, One-Way Analysis of Variance (ANOVA) and Pearson's correlation analysis were used. As a result of the analysis, in the scores of versatile leadership orientations; No significant difference was found according to gender, age, department, year of sport and sport type. In athlete emotion regulation scores, no isasignificant difference was found according to age, year of sport and type of sport variable. A significant difference was found in suppression scores according to gender and department variable. As a result of the correlation analysis, A positive and moderately significant relationship was determined between multidimensional leadership orientations and sub-dimension scores and cognitive reorganization scores. A positive and low-level significant relationship was found between political leadership and charismatic leadership scores and suppression scores. A positive and moderately significant relationship was found between omnidirectional leadership total score, human-induced leadership and structural leadership scores, and suppression scores. As a result, it is thought that as the leadership skills of the athlete develop, the control of emotion will also increase. It is predicted that an athlete who controls emotion and focuses on the competition will achieve success more easily. In particular, it can be said that athletes who are in a leading position within the team can affect the outcome of the competition. In this sense, it is recommended to work with team leaders and team captains for later research.

¹Gümüşhane Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği, Gümüşhane/Türkiye. E mail: yesimsongun@gumushane.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1460-4780

²Gümüşhane Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Antrenörlük Eğitimi, Gümüşhane/Türkiye. E mail: ebru.senel@gumushane.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4157-2382

³Ordu Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği, Ordu/Türkiye. E mail: kaankarakus@odu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1568-7816

GiriŐ

Liderlik kavramı ‘‘bir topluluğu belirli amaçlar doğrultusunda toplayabilmek ve bu amaç doğrultusunda harekete geçirebilecek bilgi ve beceriler bütünü’’ şeklinde tanımlanmaktadır (Erol, 2008). BaŐka bir deyiŐle liderlik ‘‘ortak hedefler doğrultusunda bireyleri biraraya getirebilme ve harekete geçirme süreci olarak’’ ifade edilmektedir (Başaran, 2004). Liderlik yönelimleri ise ‘‘grupları hedeflere taşıyan ve bu yolda sorunlarını tanımlamak, problemleri çözmek için kullanılan farklı yöntemler’’ olarak tanımlanmaktadır. Bu doğrultuda Bolman ve Deal (1991) tarafından liderlik yönelimleri için dört çerçeve modeli ortaya atılmıŐtır. Modele göre liderlik; sembolik, yapısal, politik ve insan kaynağı olmak üzere dört baŐlık altında ele alınmıŐ ve etkili bir liderlik sergilenmesi hususunda önem arz ettiği belirtilmiştir. Sembolik çerçeve modeline göre liderler, sergiledikleri karizmatik tutumları ile coŐku ve bağlılık hislerini aŐılamaktadır. Yapısal çerçeve modeli incelendiğinde liderler, yeni politika ve kurallar çerçevesinde yeni bir yapılanma yoluyla problemleri çözmektedirler. Politik çerçeve modelinde, birey ve grup çıkarlarına odaklanılmaktadır. Bir diğer deyiŐle politik liderlik pragmatizme ve gerçekliğe önem veren arabuluculardır. İnsan kaynağı çerçevesinde ise psikoloji ve örgütsel davranıŐ alanlarından esinlenilmiŐtir. İnsan kaynağı modeli; bireylerin ihtiyaçlarını ön plana çıkararak, temel ihtiyaçların karŐılandığı örgütlerin karŐılanmayanlara göre daha iyi performans gösterebileceğini savunmaktadır (Bolman ve Deal, 1991; Dursun ve ark., 2019).

Duygu düzenleme kavramı ‘‘bireylerin hangi duygu içinde oldukları, bu duyguyu ne zaman, nasıl yaşadıkları ve nasıl ifade ettikleri etkileyen bir süreç’’ olarak ifade edilmektedir (Gross, 1998; Tingaz ve Altun, 2021). Duygu yoğunluğunun azaltılması hususunda iki önemli strateji yer almaktadır. Bu stratejiler bastırma ve bilişsel yeniden değerlendirme olarak ifade edilmektedir. Bastırma; ‘‘devam eden duygu durumunu ifade eden tutumları engellemeyi’’ kapsamaktadır. Bilişsel yeniden değerlendirme ise ‘‘duygusal etkiyi azaltmak amacıyla bir durum veya olay üzerindeki düşünce biçimini deđiŐtirmeyi’’ içermektedir. Bir diğer deyiŐle bastırma tepki odaklı bir eylem iken, bilişsel yeniden değerlendirme öncül odaklı bir tutumdur (Gross, 2002; Tingaz ve Altun, 2021). Bu bilgiler ışığında hayatın her alanında tanık olunan duyguların spor alanında da ortaya çıktığını söylemek mümkündür (Vallerand ve Blanchard, 2000). Öyle ki spor alanında duygu düzenleme kavramının, performans düzeyi ile iliŐkili olduğu (Wagstaff, 2014) ve sporcuların istenmeyen duygu durumlarını müsabaka esnasında kontrol etmekte güçlük çektikleri (Martinent ve ark., 2015) bilinmektedir (Tingaz ve Altun, 2021). Nitekim sporcular kariyerleri boyunca pek çok duygu durumuna tanık olmaktadır. Seyircinin reaksiyonu, kazanılan bir sayı, yapılan bir hata, takım arkadaşları veya antrenörleri ile yaşanan pek çok problem sporcularda duygu geçişlerini açığa çıkarmaktadır. Bu hususta sporcuda duygu düzenleme düzeyi önem arz etmektedir. Ayrıca pandemi döneminin sosyal yaşama negatif etkisinin (Uluç ve Duman, 2020), sporcularda duygu düzenleme kavramını etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu hususta sporcularda çok yönlü liderlik yönelimleri ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, fen bilimlerinden sosyal bilimlere kadar, son derece yaygın olarak kullanılan araştırma yöntemlerinden olan (Yıldırım, 1999) nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır.

Bu araştırma ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Nicel araştırma yönteminde nicel verilerin toplanması ve analizi amaçlanmaktadır. Tarama yöntemi ise hedef grubun özelliklerini belirlemek amacıyla veri toplanmasını kapsamaktadır (Büyüköztürk, 2021).

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgiler

Araştırmanın etik raporu, Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 28.07.2022 tarih ve 2022/5 sayılı belge ile onaylanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Türkiye’de spor bilimleri alanında eğitim alan sporculardan oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise Gümüşhane Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO)’nda öğrenim gören 106 erkek 69 kadın toplam 175 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Örneklem grubu aktif olarak spor yapan ve 18 yaşından büyük olan katılımcılardan oluşmaktadır. Belirlenen kriterlere uyum sağlamayan katılımcılar çalışmaya dahil edilmemiştir. Araştırmanın örneklem büyüklüğü ölçek toplam madde sayısının beş katı kadar olmalıdır (Tavşancıl, 2014). Çalışmada örneklem büyüklüğünün uygun olduğu görülmektedir ($27*5=135$ minimum değer).

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği ve Sporcu Duygu Düzenleme Ölçeği’nden yararlanılmıştır. Veriler katılımcılardan tesadüfi örneklem yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Uygulama esnasından Whatsapp ve Google Drive uygulamalarından faydalanılmıştır. Belirlenen ölçekler için kullanım izinleri yazarlardan e-posta aracılığıyla alınmıştır. Çalışmada gönüllük esası temel alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların demografik bilgilerine beş maddeden oluşan (cinsiyet, yaş, bölüm, spor türü, spor yılı) kişisel bilgi formu ile erişim sağlanmıştır.

Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ)

Dursun ve ark. (2019) tarafından geliştirilen ölçek; yapısal liderlik (1,4,5,7), politik liderlik (3,6,9,10,11), karizmatik liderlik (13,15,16,18,19) ve insan kaynaklı liderlik (2,8,12,14,17) olmak üzere toplam 4 alt boyut ve 19 madde içermektedir. Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ) 5’li likert tipindedir ve “1=Tamamen katılmıyorum ...5=Tamamen katılıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı yapısal liderlik için $\alpha=.72$, politik liderlik için $\alpha=.80$, karizmatik liderlik için $\alpha=.74$ ve insan kaynaklı liderlik için $\alpha=.73$ olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin geneli için iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.85$ ’tir (Dursun ve ark., 2021). Çalışmada Cronbach’s Alpha değeri politik liderlik için $\alpha=.90$, insan kaynaklı liderlik için $\alpha=.92$, karizmatik liderlik için $\alpha=.91$, yapısal liderlik için $\alpha=.89$ olarak belirlenmiştir. Ölçeğin geneli için iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.97$ olarak tespit edilmiştir.

Sporcu Duygu Düzenleme Ölçeği (SDDÖ)

Sporcu Duygu Düzenleme Ölçeği (SDDÖ), Gross ve John (2003) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin; Eldeleklioğlu ve Eroğlu (2015) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılmış, sporcular için uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi ise Tingaz ve Altun Ekiz (2021) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek; bastırma (1,2,4,7) ve bilişsel yeniden düzenleme (3,5,6,8) olmak üzere iki alt boyut ve 8 madde içermektedir. 7’li likert tipindeki ölçek maddeleri “1= Kesinlikle katılmıyorum.... 7= Kesinlikle katılıyorum” şeklinde cevaplanmaktadır. Ölçeğin Cronbach’s Alpha değerleri bastırma için $\alpha=.65$, bilişsel yeniden değerlendirme için $\alpha=.73$ olarak belirlenmiştir. Çalışmada Cronbach’s Alpha değeri bastırma için $\alpha=.85$, bilişsel yeniden değerlendirme için $\alpha=.88$ olarak tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen verilerin analizinde Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılmış ve verilerin -2 ile +2 arasında olduğu görülmüştür. Verilerin -2 ile +2 arasında olması normal dağılım olarak varsayılmaktadır (George ve Mallery, 2016). Çalışmada, parametrik testlerden olan Bağımsız Örneklem T-Test ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği ve Sporcu Duygu Düzenleme Ölçeği arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Pearson’s korelasyon analizi uygulanmıştır. Araştırmada 0,05 önem seviyesindeki farklılıklar anlamlı kabul edilmiştir. Tüm analizlerde SPSS 21.0 istatistik paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların demografik bilgileri

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	69	39,4
	Erkek	106	60,6
Yaş	18-20	71	40,6
	21-23	83	47,4
	24 ve üstü	21	12,0
Bölüm	Öğretmenlik	48	27,4
	Antrenörlük	80	45,7
	Spor Yöneticiliği	47	26,9
Spor Türü	Bireysel Spor	96	54,9
	Takım Spor	79	45,1
Spor Yılı	1-4	64	36,6
	5-7	54	30,9
	8 yıl ve üstü	57	32,6

n: kişi sayısı, %: Yüzde

Tablo 1.’de katılımcıların demografik bilgileri ve frekans dağılımları verilmiştir. Tabloya göre çalışmanın çoğunluğunu kadın katılımcılar (n=106) oluşturmaktadır. 21-23 yaş (n=83) grubundaki katılımcıların diğer yaş grubundaki katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Çalışmanın büyük çoğunluğu antrenörlük bölümündeki (n=80) katılımcılardan oluşmaktadır. Bireysel sporcuların (n=96) ise takım sporcularından (n=79) daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Spor yılında ise katılımcıların birbirine yakın sayıda olduğu (1-4 n=64, 5-7 n=54, 8 yıl ve üzeri n=47) gözlemlenmiştir.

Tablo 2. Çok yönlü liderlik yönelimleri ve duygu düzenleme düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre bağımsız örneklem t-test sonuçları

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p
Politik Liderlik	Kadın	69	19,66	4,160	,316	,752
	Erkek	106	19,47	3,864		
İnsan Kaynaklı Liderlik	Kadın	69	20,55	4,539	-,219	,827
	Erkek	106	20,68	3,727		
Karizmatik Liderlik	Kadın	69	19,72	4,256	,027	,978
	Erkek	106	19,70	3,883		
Yapısal Liderlik	Kadın	69	16,21	3,416	-,510	,611
	Erkek	106	16,46	2,888		
ÇYLYÖ Toplam	Kadın	69	76,15	15,49	-,078	,938
	Erkek	106	76,33	13,34		
Bilişsel Yeniden Düzenleme	Kadın	69	20,62	5,638	-,426	,670
	Erkek	106	20,97	5,043		
Bastırma	Kadın	69	15,73	6,422	-4,040	,001*
	Erkek	106	19,50	5,381		

* p<0.05

Cinsiyete göre çok yönlü liderlik yönelimleri ve alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($p>0.05$). Cinsiyete göre bilişsel yeniden düzenleme puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Cinsiyet değişkenine göre bastırma puanları arasında erkeklerin lehine anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0.05$).

Tablo 3. Çok yönlü liderlik yönelimleri ve duygu düzenleme düzeylerinin spor türü değişkenine göre bağımsız örneklem t-test sonuçları

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Spor Türü	n	\bar{x}	ss	t	p
Politik Liderlik	Bireysel Spor	96	19,29	4,321	-,943	,347
	Takım Spor	79	19,86	3,507		
İnsan Kaynaklı Liderlik	Bireysel Spor	96	20,22	4,485	-1,462	,146
	Takım Spor	79	21,12	3,424		
Karizmatik Liderlik	Bireysel Spor	96	19,32	4,339	-1,423	,157
	Takım Spor	79	20,18	3,570		
Yapısal Liderlik	Bireysel Spor	96	16,10	3,516	-1,232	,220
	Takım Spor	79	16,68	2,488		
ÇYLYÖ Toplam	Bireysel Spor	96	74,94	15,74	-1,355	,177
	Takım Spor	79	77,86	11,92		
Bilişsel Yeniden Düzenleme	Bireysel Spor	96	20,75	5,344	-,232	,816
	Takım Spor	79	20,93	5,216		
Bastırma	Bireysel Spor	96	18,47	6,001	1,094	,275
	Takım Spor	79	17,46	6,174		

* p<0.05

Spor türü değişkenine göre çok yönlü liderlik yönelimleri ve alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($p>0.05$). Spor türüne göre duygu düzenleme puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 3).

Tablo 4. Çok yönlü liderlik yönelimleri ve duygu düzenleme düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçları

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Yaş	n	\bar{x}	ss	f	p
Politik Liderlik	18-20	71	19,25	4,251	,361	,698
	21-23	83	19,69	3,584		
	24 ve üstü	21	19,95	4,565		
İnsan Kaynaklı Liderlik	18-20	71	20,56	4,335	,038	,963
	21-23	83	20,72	3,832		
	24 ve üstü	21	20,52	4,118		
Karizmatik Liderlik	18-20	71	19,49	4,365	,302	,740
	21-23	83	19,96	3,707		
	24 ve üstü	21	19,47	4,154		
Yapısal Liderlik	18-20	71	16,23	3,318	,117	,889
	21-23	83	16,42	2,922		
	24 ve üstü	21	16,57	3,155		
ÇYLYÖ Toplam	18-20	71	75,54	15,39	,153	,858
	21-23	83	76,80	13,00		
	24 ve üstü	21	76,52	14,99		
Bilişsel Yeniden Düzenleme	18-20	71	20,53	5,355	,246	,783
	21-23	83	20,95	5,341		
	24 ve üstü	21	21,38	4,883		
Bastırma	18-20	71	18,12	6,198	,248	,781
	21-23	83	18,15	6,029		
	24 ve üstü	21	17,14	6,126		

* p<0.05

Yaş değişkenine göre çok yönlü liderlik yönelimleri ve alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($p>0.05$). Yaşa göre duygu düzenleme puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4).

Tablo 5. Çok yönlü liderlik yönelimleri ve duygu düzenleme düzeylerinin bölüm değişkenine göre tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçları

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Bölüm	n	\bar{x}	ss	f	p
Politik Liderlik	Öğretmenlik	48	19,89	3,860	,503	,606
	Antrenörlük	80	19,22	3,871		
	Spor Yöneticiliği	47	19,74	4,290		
İnsan Kaynaklı Liderlik	Öğretmenlik	48	20,77	3,793	1,272	,283
	Antrenörlük	80	20,15	4,366		
	Spor Yöneticiliği	47	21,31	3,718		
Karizmatik Liderlik	Öğretmenlik	48	19,81	3,699	,485	,617
	Antrenörlük	80	19,41	4,064		
	Spor Yöneticiliği	47	20,12	4,301		
Yapısal Liderlik	Öğretmenlik	48	16,70	3,003	2,108	,125
	Antrenörlük	80	15,85	3,265		
	Spor Yöneticiliği	47	16,89	2,822		
ÇYLYÖ Toplam	Öğretmenlik	48	77,18	13,43	1,015	,365
	Antrenörlük	80	74,63	14,72		
	Spor Yöneticiliği	47	78,08	13,98		
Bilişsel Yeniden Düzenleme	Öğretmenlik	48	21,58	4,924	1,759	,175
	Antrenörlük	80	20,02	5,571		
	Spor Yöneticiliği	47	21,44	4,999		
Bastırma	Öğretmenlik	48	19,22b	5,264	5,677	,004*
	Antrenörlük	80	18,75b	5,888		
	Spor Yöneticiliği	47	15,55a	6,593		

* p<0.05

Bölüm değişkenine göre çok yönlü liderlik yönelimleri ve alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($p>0.05$). Bölüm değişkenine göre bilişsel yeniden düzenleme puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Bölüm dağılımına göre bastırma puanlarında öğretmenlik bölümü lehine anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 5).

Tablo 6. Çok yönlü liderlik yönelimleri ve duygu düzenleme düzeylerinin spor yılı değişkenine göre tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçları

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Spor Yılı	n	\bar{x}	ss	f	p
Politik Liderlik	1-4	64	18,68	4,875	2,564	,080
	5-7	54	19,83	3,357		
	8 yıl ve üstü	57	20,24	3,197		
İnsan Kaynaklı Liderlik	1-4	64	20,06	4,777	1,327	,268
	5-7	54	20,64	3,757		
	8 yıl ve üstü	57	21,26	3,356		
Karizmatik Liderlik	1-4	64	19,20	4,771	,836	,435
	5-7	54	20,09	3,753		
	8 yıl ve üstü	57	19,92	3,294		
Yapısal Liderlik	1-4	64	16,15	3,725	1,001	,370
	5-7	54	16,11	2,892		
	8 yıl ve üstü	57	16,84	2,447		
ÇYLYÖ Toplam	1-4	64	74,10	17,34	1,343	,264
	5-7	54	76,68	12,94		
	8 yıl ve üstü	57	78,28	10,88		
Bilişsel Yeniden Düzenleme	1-4	64	19,93	5,383	1,917	,150
	5-7	54	20,87	5,460		
	8 yıl ve üstü	57	21,80	4,867		
Bastırma	1-4	64	18,45	5,415	1,624	,200
	5-7	54	16,79	6,493		
	8 yıl ve üstü	57	18,70	6,321		

* $p<0.05$

Spor yılına göre çok yönlü liderlik yönelimleri ve alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($p>0.05$). Spor yılına göre duygu düzenleme puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 6).

Tablo 7. Çok yönlü liderlik yönelimleri ve duygu düzenleme puanları arasındaki ilişkiye ait pearson korelasyon analizi sonuçları

		Sporcu Duygu Düzenleme Ölçeği (SDDÖ)	
		Bilişsel Yeniden Düzenleme	Bastırma
Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ)	Politik Liderlik	r	,543
		p	,001*
	İnsan Kaynaklı Liderlik	r	,583
		p	,001*
	Karizmatik Liderlik	r	,536
		p	,001*
	Yapısal Liderlik	r	,553
		p	,001*
	ÇYLYÖ Toplam	r	,592
		p	,001*

* $p<0.01$

Araştırmada, ÇYLYÖ ve alt boyut puanları ile bilişsel yeniden düzenleme puanları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiştir ($p<0.01$). Politik liderlik ve karizmatik liderlik puanları ile bastırma puanları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0.01$). ÇYLYÖ,

insan kaynaklı liderlik ve yapısal liderlik puanları ile bastırma puanları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0.01$) (Tablo 7).

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma, sporcularda çok yönlü liderlik yönelimleri ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada, cinsiyete göre çok yönlü liderlik yönelimleri ve alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Literatür çalışmaları incelendiğinde Cengiz ve Güllü (2018), Beltekin ve Kuyulu (2019) tarafından yapılan araştırma sonucu ile mevcut araştırmanın sonucu örtüşmektedir. Buna karşılık Eryücel (2018) tarafından yapılan çalışma sonucu ile bu araştırma sonucunun benzerlik göstermediği görülmektedir. Duygu düzenleme puanları incelendiğinde; cinsiyete göre bilişsel yeniden düzenleme puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Cinsiyete göre bastırma puanları arasında erkeklerin lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu doğrultuda erkeklerin kadınlara göre daha yüksek bastırma puanlarına sahip olduğu belirlenmiştir. Literatür incelemesi sonucunda yapılan araştırmalarda cinsiyet değişkenine göre bilişsel yeniden düzenleme puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Karaçam ve ark., 2022; Güler, 2022). Buna karşılık Güler (2022) ve Karaçam ve ark. (2022) tarafından yapılan aynı çalışmada cinsiyete göre bastırma puanlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Benzer şekilde Kürkçü ve Şahin (2021) tarafından yapılan çalışmada kadın bisikletçilerin erkek bisikletçilere göre duygu düzenleme becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu belirtilmiştir ve bulguların mevcut araştırmanın bulgularını desteklemediği görülmüştür. Bulgular arasındaki farklılığın ise farklı coğrafi konum ve meslek eğilimlerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmada, yaş değişkenine göre çok yönlü liderlik yönelimleri ve alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Literatür çalışmaları incelendiğinde Altınışik ve Çelik (2022) tarafından yapılan araştırma sonucunun mevcut araştırmanın sonucu desteklediği görülmektedir. Buna karşılık Dayıcan ve Demiray (2021), Eryücel (2018) tarafından yapılan çalışma sonuçları ile mevcut araştırma sonucu benzerlik göstermemektedir. Duygu düzenleme puanları incelendiğinde; yaşa göre duygu düzenleme puanları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir. Literatür incelemesi sonucunda Şahin ve Güçlü (2018) ve Tuncalı (2022) tarafından yapılan araştırma bulguları mevcut araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Şahan ve Şahin (2020) tarafından yapılan çalışma bulgularının ise bu çalışmanın bulgularını desteklemediği görülmektedir. Bulgular arasındaki farklılık genç yaş grubunda sayılabilecek sporcuların sportif hayatlarında karşılaştıkları farklı deneyim ve güçlükler ile ilişkilendirilebilir.

Araştırmada, bölüm değişkenine göre çok yönlü liderlik yönelimleri ve alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Literatür çalışmaları incelendiğinde Cengiz ve Güllü (2018) tarafından yapılan araştırma sonucu, mevcut araştırmanın sonucu ile benzerlik göstermektedir. Turhal (2019), Altınışik ve Çelik (2022) tarafından yapılan çalışma sonuçlarının ise bu araştırma sonuçları ile benzerlik göstermediği belirlenmiştir. Duygu düzenleme puanları incelendiğinde; bölüm değişkenine göre bilişsel yeniden düzenleme puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bölüm dağılımına göre bastırma puanları arasında öğretmenlik bölümü lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu doğrultuda spor yöneticiliği

bölümünde eğitim gören öğrencilerin öğretmenlik ve antrenörlük bölümü öğrencilerine kıyasla daha düşük bastırma puanlarına sahip olduğu belirlenmiştir. Literatür incelemesi sonucunda Yetim (1996) tarafından yapılan çalışmada spor yöneticilerinin düşünce ve davranışları ile kuşku yaratmaması, objektif ve açık olması gerektiği belirtilmiştir ve bulguların mevcut araştırma bulgularını desteklediği düşünülmektedir. Buna karşılık Beşler (2021) tarafından yapılan çalışmada spor yöneticilerinin stresli bir ortamda çalışmaları nedeniyle yanlış kararlar verme, yanlış tutumlar sergileme ve kötü bir yönetim tarzı sergileme eğiliminde oldukları belirtilmiştir ve bulgular bu çalışmanın bulgularını desteklememektedir. Bulgular arasındaki farklılık ise çalışmada örneklem grubunun mesleki tecrübe eksikliği ve akademik eğitim sürecinde bulunmaları ile ilişkilendirilebilir.

Çalışmada, spor türü değişkenine göre çok yönlü liderlik yönelimleri ve alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Literatür taraması sonucunda Eryücel (2018) ve Bayındır (2020) tarafından yapılan araştırma sonucu ile mevcut çalışmanın sonucunun benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bulgular, Beltekin ve Kuyulu (2019), Cevahircioğlu ve Çakıcı (2022) tarafından yapılan çalışma sonucu ile benzerlik göstermemektedir. Duygu düzenleme puanları incelendiğinde; spor türüne göre duygu düzenleme puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Literatür incelemesi sonucunda Darıcı (2019) tarafından yapılan çalışmada, güreş ve korumalı futbol sporcularının duygu düzenleme düzeylerinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bu doğrultuda duygu düzenleme becerilerinin sporcuların branş kategorilerinden etkilenmediği belirtilmiştir ve araştırma bulgularının mevcut araştırma bulgularını desteklediği görülmüştür. Buna karşılık Öner ve Aşçı (2020) tarafından yapılan çalışma bulgularının bu araştırma bulgularını desteklemediği görülmektedir. Bulgular arasındaki farklılığın her branşın farklı zihinsel ve psikososyal beceri gerektirmesinde kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmada, spor yılına göre çok yönlü liderlik yönelimleri ve alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir. Literatür incelendiğinde Çar (2013) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların spor yapma süresine göre liderlik özellikleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Benzer şekilde Cevahircioğlu ve Çakıcı (2022) tarafından yapılan çalışmada, spor türüne göre karizmatik liderlik puanlarında anlamlı farklılık görülmemiştir ve bulguların mevcut çalışmanın sonucu ile benzerlik gösterdiği saptanmıştır. Buna karşılık Dayıcan ve Demiray (2021), Bayındır (2020) tarafından yapılan çalışma sonuçları ile mevcut çalışmanın sonucu benzerlik göstermemektedir. Duygu düzenleme puanları incelendiğinde; spor yılına göre duygu düzenleme puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Literatür incelemesi sonucunda Güler (2022), Şahin ve Güçlü (2018) tarafından yapılan araştırma bulguları mevcut araştırma bulgularını desteklemektedir. Öner ve Aşçı (2020) tarafından yapılan çalışma bulgularının ise bu araştırma sonuçlarını desteklemediği görülmektedir. Bulgular arasındaki farklılık sporcuların branş farklılıkları, sportif faaliyetlerini sürdürdükleri ortam, arkadaşlık ilişkileri, ailelerine uzak ya da yakın olma durumları ile açıklanabilir.

Çalışmada korelasyon analizi sonuçlarına göre; çok yönlü liderlik yönelimleri ve alt boyut puanları ile bilişsel yeniden düzenleme puanları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiştir. Politik liderlik ve karizmatik liderlik puanları ile bastırma puanları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır. Çok yönlü liderlik yönelimleri toplam puan, insan kaynaklı liderlik ve yapısal

liderlik puanları ile bastırma puanları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ışığında katılımcılarda liderlik yönelimleri ile bilişsel yeniden düzenleme ve bastırma tutumlarının doğru orantılı olduğunu söylemek mümkündür. Literatür çalışmaları incelendiğinde Altınışik ve Çelik (2022) tarafından yapılan çalışmada spor fakültesi öğrencilerinde duygu değerlendirme ve duygu düzenleme puanları ile liderlik yönelimleri arasında pozitif yönde ilişki olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Lee (2019) tarafından yapılan çalışmada duygu düzenleme ve kullanma yeteneklerinin sonucu olarak duygusal zekâ düzeyi yüksek yöneticilerin daha yüksek hizmetkar liderlik yönelimi sergileyebilecekleri belirtilmiştir ve bulgular bu çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Tüm bu sonuçlar değerlendirildiğinde etkileme gücü olarak yorumlanan liderlik kavramının, iyi bir iletişim gücü ve zihinsel hazırlık gerektirdiği düşünülmektedir. Nitekim liderlik bir düşünce üzerinde yeni bir form oluşturmayı gerektirebildiği gibi mevcut düşünceyi bastırmayı da zorunlu kılabilecektir. Bu hususta insan faktörünün esas olduğu liderlikte, belirlenen hedef doğrultusunda bireyleri motive etmek ve yönlendirebilmek için duygu düzenleme kavramlarının önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışma sonuçlarına göre sporcuların liderlik becerileri arttıkça duygu düzenleme düzeylerinin de artacağı öngörülmektedir. Bu sayede sporcular müsabaka öncesi ve sırasında “stres, kaygı, korku” gibi olumsuz yöndeki duygularını kontrol edeceği söylenebilir. Sporunun müsabaka odağının artmasıyla performansının da artması beklenmektedir. Aynı zamanda sporunun liderlik becerisinin artmasıyla “motivasyon, konsantrasyon, odaklanma” gibi olumlu duygularını kontrol etmesinin de daha kolay olacağı düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Altınışik, Ü. & Çelik, A. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 225-236.
- Başaran, İ.E. (2004). *Yönetimde insan ilişkileri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bayındır, M. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelim davranışlarının araştırılması: İstanbul Gelişim üniversitesi örneği. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 260-268.
- Beltekin, E. & Kuyulu, İ. (2019). Spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin liderlik yönelim düzeylerinin incelenmesi (Erciyes Üniversitesi örneği). *Herkes İçin Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 1(1), 26-29.
- Beşler, H.K. (2021). Spor yönetiminde zihinsel hazırlık “zihin yöneticiyi, yönetici ise kitleleri yönetir”. H. Sunay (Ed), *Spor Yönetiminde Güncel Konular* (ss. 101-114). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Bolman, L.G. & Deal, T.E. (1991). Leadership And management effectiveness: A multi-frame, multi-sector analysis. *Human Resource Management*, 30(4), 509-534.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2021). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (31. baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Cengiz, R. & Güllü, S. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve fiziksel saygı düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 94-108.
- Cevahircioğlu, B. & Çakıcı, H.A (2022). Sporcuların karakter özelliklerine göre liderlik yönelimlerinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 688-701.

- Çar, B. (2013). Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin liderlik özelliklerinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Darıcı, S.G. (2019). Bireysel ve takım sporcularının duygu düzenleme becerileri ve psikolojik dayanıklılıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dayıcan, Y. & Demiray, E. (2021). Türkiye masa tenisi liglerinde oynayan sporcuların liderlik yönelimleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 6(2), 257-268.
- Dursun, M., Günay, M. & Yenel, İ.F. (2019). Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri ölçeği (ÇYLYÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 2(2), 333-347.
- Erol, E. (2008). Yönetim ve organizasyon (Çağdaş ve Küresel Yaklaşımlar). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Eryücel, M.E. (2018). Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin liderlik özelliklerinin belirlenmesi. Electronic Turkish Studies, 13(11), 1583-1596.
- George, D. & Mallery, M. (2010). Spss for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 Update (10 Ed.) Pearson Education: Boston.
- Gross, J.J. (1998). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. Review of General Psychology, 2(3), 271-299.
- Gross, J.J. (2002). Emotion regulation: Affective, cognitive and social consequences. Psychophysiology, 39(3), 281-291.
- Güler, B. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin duygu düzenleme becerilerinin incelenmesi. Sportive, 5(1), 1-9.
- Karaçam, A., Orhan, B.E., Özdemir, A.S. & Sabuncu, A. (2022). Hakemlerin duygu düzenleme düzeylerinin incelenmesi. Herkes İçin Spor ve Rekreasyon Dergisi, 4(1), 4-9.
- Karasar, N. (2004). Bilimsel araştırma yöntemi (13. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kürkcü, A.E. & Şahin, T. (2021). Kovid-19 salgınının bisikletçilerin duygu düzenleme becerileri üzerine etkisinin incelenmesi. V. International Covid-19 and Current Issues Congress, İstanbul, 16 Ekim 2021, 140-142.
- Lee, Y.H. (2019). Emotional intelligence, servant leadership, and development goal orientation in athletic directors. Sport Management Review, 22(3), 395-406.
- Martinent, G., Ledos, S., Ferrand, C., Campo, M. & Nicolas, M. (2015). Athletes' regulation of emotions experienced during competition: A naturalistic video-assisted study. Sport Exercise and Performance Psychology, 4(3), 188-205.
- Öner, Ç. & Aşçı, F.H. (2020). Sporcularda bağlanma stillerinin duyguları düzenleme becerileri ve bilişsel duygu düzenleme stratejilerini belirlemedeki rolünün incelenmesi. Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 5(2), 202-219.
- Şahan, H. & Şahin, R. (2020). Üniversite öğrencilerinin duygu düzenleme güçlüğü ile spor ilişkisinin araştırılması. Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi, 1(1), 21-30.
- Şahin, T. ve Güçlü, M. (2018). Sporcularda psikolojik dayanıklılığın duygu düzenleme becerilerine etkisi: Türkiye korumalı futbol 1. ligi oyuncuları örneği. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 16(3), 204-216.
- Tavşancıl, E. (2014). Tutumların ölçülmesi ve Spss veri analizi. Ankara: Nobel Yayınları.

- Tingaz, E.O. & Altun, E.M. (2021). Duygu düzenleme ölçeğinin sporcular için uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26(2), 301-313.
- Tuncalı, N. (2022). Öğretmen adaylarında bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve akademik özyeterlik arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*.
- Turhal, S.N. (2019). Spor yöneticisi adaylarının liderlik yönelimleri ve sosyal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(4), 193-202. doi: 10.33689/spormetre.744157
- Uluç, E.A. & Duman S. (2020). Gençlik ve spor il müdürlüğü çalışanlarının covid-19 sürecinde kaygı durumlarının incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 289-302.
- Vallerand, R.J. & Blanchard, C.M. (2000). The study of emotion in sport and exercise: historical definitional and conceptual perspectives. Y.L. Hanin (Ed), *Emotions in Sport* (ss. 3–37). Human Kinetics.
- Wagstaff, C.R. (2014). Emotion regulation and sport performance. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 36(4), 401-412.
- Yetim, A. (1996). Spor Yönetiminde Liderlik. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 85-94.

Makale Alıntısı

Bayraktaroğlu, Y., Şenel, E., & Karakuş, K. (2022). Çok Yönlü Liderlik ile Duygu Düzenleme Arasındaki İlişki [The Relationship Between Multidimensional Leadership and Emotion Regulation], *Spor Eğitim Dergisi*, 6 (3), 228-239.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.